

Curtea Supremă de Justiție
DE CIZIE

16 ianuarie 2024

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție
Completul de judecată în componența:
Președinte:
Judecători:

Țurcan Anatolie
Talpă Boris
Eremciuc Ghenadie

a examinat, în camera de consiliu, fără citarea părților, admisibilitatea recursului în anulare declarat de avocatul Bantîș Victor în comun cu condamnatul, prin care se solicită casarea deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 iunie 2022, în cauza penală în privința lui Arnaut Matvei

Termenul de examinare a cauzei:

Prima instanță: 05.01.2021-11.04.2022;

Instanța de recurs: 05.05.2022-21.06.2022;

Instanța de recurs în anulare: 17.11.2022- 16.01.2024.

c o n s t a t ă:

1. Prin sentința Judecătoriei Chișinău, sediul Buiucani din 11 aprilie 2022 inculpatul Arnaut Matvei a fost recunoscut vinovat de comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264¹ alin. (3) Cod penal și în baza acestei Legi, i s-a stabilit pedeapsa sub forma de 220 ore muncă neremunerată în folosul comunității, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

S-a comunicat lui Arnaut Matvei că în cazul eschivării cu rea-voință de la executarea pedepsei sub forma de muncă neremunerată în folosul comunității, aceasta se înlocuiește cu pedeapsa închisorii, calculându-se o zi de închisoare pentru 4 ore de muncă neremunerată în folosul comunității.

S-a aplicat lui Arnaut Matvei măsura preventivă, obligarea de a nu părăsi țara, cu menținerea acesteia până la definitivarea sentinței, după care urmează a fi revocată, obligându-l pe Arnaut Matvei să se prezinte la Biroul de Probațiune de la domiciliu, pentru punerea în executare a sentinței de condamnare în partea ce se referă la munca neremunerată în folosul comunității.

Pentru a se pronunța în cauza dată în sensul enunțat, instanța de fond a constatat că, Arnaut Matvei la 09 noiembrie 2020, aproximativ la ora 22:20, în timp ce se deplasa cu autoturismul de model „Honda CR-V” cu XXXXX, pe XXXXX a fost stopat de către ofițerul Inspectoratului Național de Patrulare Zaharco Dmitrii. În procesul verificării actelor ofițerul menționat a observat, că conducătorul auto Arnaut Matvei,

prezenta semne evidente că se afla în stare de ebrietate alcoolică și din cauză că ultimul a refuzat să prezinte acte de identitate, a fost escortat la Inspectoratul de Poliție Rîșcani a Direcției de Poliție mun. Chișinău unde s-a stabilit identitatea acestuia. Ulterior, conducătorul auto Arnaut Matvei a fost escortat la Dispensarul Republican de Narcologie pentru confirmarea și aprecierea gradului stării de ebrietate și a naturii ei. Totodată aflându-se în incinta Dispensarului în speță, aproximativ la ora 22:45, conform procesului-verbal nr. 9411 din 09.11.2020, Arnaut Matvei a refuzat de la efectuarea examenului medical și de la recoltarea probelor biologice în cadrul examinării medicale de constatare a faptului de consumare a alcoolului, stării de ebrietate și a naturii ei, prin ce a încălcat prevederile pct. 11 lit. j) ale Regulamentului circulației rutiere, care stipulează că „Conducătorul de vehicul, înainte de plecare și în timpul deplasării, este obligat să se supună la solicitarea agentului de circulație, procedurii de testare a aerului expirat sau, după caz, examenului medical de recoltare a probelor biologice în vederea constatării alcoolemiei, consumului de droguri ori de alte substanțe psihotrope sau de medicamente cu efecte similare”, precum și cerințele art. 32 alin. (4) lit. c), b) din Legea nr. 131 din 07 iunie 2007 privind siguranța traficului rutier, potrivit căruia „participanții la traficul rutier sunt obligați să cunoască și să respecte prevederile prezentei legi, ale altor acte legislative și ale actelor normative în vigoare în domeniu, să manifeste un comportament care să asigure fluenta și siguranța traficului, să nu periclitizeze siguranța unor alți participanți la trafic, să nu cauzeze prejudicii mediului înconjurător, proprietății publice sau private”.

Astfel, prin acțiunile sale intenționate Arnaut Matvei a săvârșit infracțiunea prevăzută de art. 264¹ alin. (3) din Codul penal, conform indicilor calificativi: „*refuzul, împotrivirea sau eschivarea conducătorului mijlocului de transport de la testarea alcoolică, de la examenul medical în vederea stabilirii stării de ebrietate și a naturii ei și de la recoltarea probelor biologice în cadrul acestui examen medical*”.

2. Nefiind de acord cu sentința nominalizată, *avocatul Bantîș Victor și inculpatul au înaintat recurs comun*, solicitând casarea sentinței și emiterea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță prin care să fie achitat Arnaut Matvei.

În motivarea recursului declarat s-a invocat că,

- consideră că probele care au constituit obiectul cercetării judecătorești infirmă vinovăția inculpatului în săvârșirea infracțiunii incriminate;

- partea acuzării nu a reușit să prezinte suficiente probe care ar confirma cu certitudine că Arnaut Matvei a săvârșit infracțiunea imputată, iar în conformitate cu prevederile art. 8 Cod procedură penală, concluziile despre vinovăția persoanei de săvârșirea infracțiunii nu pot fi întemeiate pe presupuneri. Toate dubiile în probarea învinuirii care nu pot fi înlăturate se interpretează în favoarea inculpatului;

- apărarea apreciază critic declarațiile martorului Stavila Carolina care în esență nu a putut identifica automobilul cu care chipurile se deplasa inculpatul, astfel, a indicat că a văzut un automobil de culoare neagră, cu toate că mijlocul de transport a inculpatului este de culoare deschisă. Mai mult ca atât, ea cu probabilitate a indicat

marca automobilului confundându-le;

- apărarea apreciază critic declarațiile colaboratorilor de poliție Tronciu Gheorghe și Zaharco Dmitrii care de fapt nu au confirmat că inculpatul s-a deplasat cu automobilul, iar filmările (făcute de către ei) prezentate și vizionate în ședința de judecată arată că automobilul staționa și era parcat în fața blocului locativ unde trăiește inculpatul ceea ce vine în contradicție cu versiunea înaintată că colaboratorii de poliției au văzut automobilul deplasându-se pe XXXXX și când ei au aprins girofarurile, mașina a trecut pe contrasens și s-a parcat neregular;

- prima instanță nu a dat posibilitate de prezentare a tuturor probelor apărării, astfel nu a fost audiat Alexandru Ciobanu care a fost la fața locului și a fost martor a tuturor evenimentelor legate de acest caz;

- menționează că pe 15 mai 2019 nimeni nu a explicat la Dispensarul Narcologic că refuzul de a da analiză din sânge constituie infracțiune.

3. Prin decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 iunie 2022, a fost respins recursul comun al avocatului Bantîș Victor și inculpatului, cu menținerea sentinței contestate fără modificări.

4.1 În motivarea concluziei sale, instanța de recurs a menționat că, s-a constatat cu certitudine că vina inculpatului în comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264¹ alin. (3) Cod penal, prin cumulul de probe administrate și nominalizate supra, și anume prin declarațiile martorilor și probele scrise cercetate din materialele dosarului, care coroborează între ele s-a confirmat.

Nerecunoașterea vinei de către Arnaut Matvei, instanța de recurs o apreciat-o ca o metodă de apărare și un drept de a nu se auto incrimina garantat de art. 66 Cod de procedură penală și art. 6 CEDO, or persoana care pe parcursul procesului penal are calitatea procesuală de inculpat nu poate fi urmărit pentru depunerea declarațiilor false sau refuzul de a face declarații și nu poate fi calificată ca circumstanță agravantă la stabilirea pedepsei penale.

Faptul că inculpatul nu a recunoscut vinovăția în comiterea faptei prevăzute de art. 264¹ alin. (3) Cod penal, la nici o etapă a procesului penal, nu constituie un temei de achitare a acestuia, or, nerecunoașterea vinovăției este un drept al inculpatului, însă nu o circumstanță ce determină soluția de achitare a acestuia.

Față de lucrul judecat de primă instanță, instanța de recurs a constatat o motivare amplă și temeinică a sentinței pronunțate cu privire la procesul de evaluare și apreciere a probelor prezentate de părți în raport cu fapta incriminată prin rechizitoriu inculpatului, astfel fiind în corespundere cu exigențele articolului 6 din Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale. Potrivit jurisprudenței CEDO, în asemenea situație, nu se mai impune o reevaluare a conținutului mijloacelor de probă, acestea demonstrând cu prisosință soluția dată de prima instanță. În cazul în care instanța de fond și-a motivat decizia luată, arătând în mod concret la împrejurările care confirmă sau infirmă o acuzație penală, pentru a permite părților să utilizeze eficient orice drept de apel/recurs eventual, o curte de

recurs poate, în principiu, să se mulțumească de a relua motivele jurisdicției de primă instanță (Garcia Ruis contra Spaniei, Helle contra Finlandei). Astfel, instanța de recurs a preluat argumentarea vinovăției primei instanțe și a constatat temeinicia acesteia.

Instanța de recurs verificând legalitatea individualizării pedepsei penale în privința inculpatului a constatat că instanța de fond a acordat deplină eficiență prevederilor art. 6, 7, 61, 75 Cod penal, a ținut cont de gravitatea infracțiunii săvârșite, de motivul acesteia, de persoana celui vinovat, de circumstanțele care atenuează ori agravează răspunderea penală, de influența pedepsei aplicate asupra corectării și reeducării vinovatului, precum și de condițiile de viață ale familiei acestuia.

Ca urmare, pedeapsa penală este echitabilă atunci când este capabilă de a contribui la realizarea altor scopuri ale pedepsei penale, cum ar fi corectarea condamnatului și prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni atât de către condamnat, precum și de alte persoane. Or, practica judiciară demonstrează că, o pedeapsă prea aspră generează apariția unor sentimente de nedreptate, jignire, înrăire și de neîncredere în lege, fapt ce poate duce la consecințe contrare scopului urmărit. De asemenea, o pedeapsă prea blândă generează dispreț față de ea și nu este suficientă nici pentru corectarea infractorului și nici pentru prevenirea săvârșirii de noi infracțiuni.

Cu referire la pedeapsa penală aplicată lui Arnaut Matvei pentru comiterea infracțiunii prevăzute de art. 264¹ alin. (3) Cod penal, instanța de fond a constatat că infracțiunea săvârșită de inculpat, conform prevederilor art. 16 alin. (2) Cod Penal, face parte din categoria celor ușoare.

În privința inculpatului Arnaut Matvei nu au fost reținute careva circumstanțe atenuante și circumstanțe agravante.

Conform răspunsului eliberat de Asociația Medicală Teritorială Rîșcani, Arnaut Matvei nu se află la evidența medicului psihiatru (f.d. 39).

Potrivit răspunsului eliberat de Instituției Medico-sanitare Publice, Dispensarul Republican de Narcologie, inculpatul nu este înregistrat în listele nominale ale persoanelor bolnave de alcoolism cronic sau narcomanie și nu dispune de informație privind sănătatea narcologică a acestuia (f.d. 41).

Totodată, relevant este faptul că Arnaut Matvei nu are antecedente penale.

Instanța de recurs a notat că aplicarea unei pedepse penale sub formă de muncă neremunerată în folosul comunității ar duce la conștientizarea de către inculpat a celor comise, cu tragerea unor concluzii corecte ce țin de comportamentul său.

Instanța de recurs a considerat că anume această pedeapsă este echitabilă și suficientă pentru restabilirea echității sociale, adică a drepturilor și intereselor statului și întregii societăți, perturbate prin infracțiunea comisă de către inculpat, iar pedeapsă stabilită inculpatului este aptă de a îndeplini funcțiile și de a realiza scopul în contextul gradului de pericol social a faptei comise de inculpat, cât și personalitatea inculpatului. Instanța de fond justificat a conchis că o pedeapsă sub formă de muncă neremunerată pe termen de 220 de ore de muncă neremunerată în folosul comunității, cu anularea dreptului de a conduce mijloace de transport este echitabilă la caz.

Or, norma penală încălcată de Arnaut Matvei, prevede expres doar pedeapsa în formă de muncă neremunerată în folosul comunității, fără a fi aleasă o altă pedeapsă alternativă în sensul dat.

Prin urmare, referitor la gravitatea faptei comise, se impune de a menționa că prejudicierea relațiilor sociale cu privire la siguranța traficului rutier are consecințe cu un pronunțat caracter grav, reprezentând una din cele mai importante probleme sociale, cu atât mai mult că aceasta reprezintă tendințe ascendente. Respectiv, în asemenea situații pentru a fi atins scopul legii penale, urmează a se interveni mai prompt, cu aplicarea unei pedepse în formă de muncă neremunerată în folosul comunității pentru ca inculpatul, precum și alte persoane să-și facă concluziile de rigoare, pentru a nu fi admise pe viitor săvârșirea unor astfel de fapte prejudiciabile, calificate ca infracțiuni.

În această ordine de idei, instanța de recurs a constatat că, instanța de fond a respectat întocmai criteriile de individualizare a pedepsei penale, aplicând inculpatului o pedeapsă echitabilă, dispunând inclusiv și aplicarea pedepsei complementare - anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

Pedeapsa complementară este necesară întru conștientizarea faptei și a urmărilor, astfel că inculpatul va adopta pe viitor o atitudine de respectare întocmai a normelor juridice de securitatea circulației rutiere.

Instanța de recurs a reținut în acest sens că potrivit art. 79 alin. (1) Cod penal, nu se constată existența cărorva circumstanțe excepționale care ar justifica soluția de neaplicare față de Arnaut Matvei a pedepsei complementare anularea dreptului de a conduce mijloace de transport.

În concluzie, nu există temei pentru a da o nouă apreciere probelor, instanța de recurs fiind solidară cu concluziile primei instanțe privind aprecierea probelor puse la baza sentinței de condamnare. Iar pedeapsa stabilită de instanța de fond a fost motivată, individualizată și aplicată inculpatului în corespundere cu prevederile legale, corespunde principiului proporționalității și scopului de restabilire a echității sociale, corectare a inculpatului, precum și prevenirii de săvârșirea de noi infracțiuni atât din partea acestuia, cât și a altor persoane.

4.2 În conformitate cu prevederile art. 466 Cod de procedură penală, hotărârea instanței de recurs a devenit irevocabilă.

5. Împotriva deciziei instanței de recurs, *avocatul Bantiș Victor în comun cu condamnatul au declarat recurs în anulare*, prin care solicită casarea deciziei, remiterea cauzei la rejudecare în instanța de apel pentru o nouă examinare în alt complet.

În motivarea recursului s-a invocat că, ședința de examinare a apelului a fost numită pentru data de 21.06.2022, inculpatul a depus cerere scrisă prin care a solicitat amânarea examinării cauzei, fiind în imposibilitatea de a se prezenta în ședință din motive personale. De asemenea, inculpatul a identificat locul de domiciliu la încă un martor, care urma să se întoarcă peste 7 zile de peste hotare (existența căruia a fost

invocată și în prima instanță - Ciobanu Alexandru) declarațiile cărui ar confirma că inculpatul nu a condus în acea seară automobilul în stare de ebrietate.

Necătfînd la toate faptele menționate, Curtea de Apel a încălcat dreptul la apărare a condamnatului a decis examinarea apelului în lipsa lui , a violat art. 6 din CEDO și Arnaut Matvei a fost privat de dreptul la acces la justiție.

De asemenea, recurentul face trimitere la prevederile art. 427 alin. (1) pct. 4), 10) și 435 Cod de procedură penală.

6. Examinând admisibilitatea recursului în anulare declarat în raport cu materialele cauzei, instanța de recurs concluzionează că acesta urmează a fi declarat inadmisibil din următoarele considerente.

Hotărârea judecătorească irevocabilă, împiedică redeschiderea procesului penal cu excepția cazurilor când fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată.

În cauza deferită judecării o atare eroare nu a fost constatată de către completul de judecată.

Or, completul de judecată reiterează că dispoziția art. 453 alin. (1) Cod de procedură penală, stipulează exhaustiv care sunt temeiurile de declarare a recursului în anulare, și anume, că *hotărârile irevocabile pot fi atacate cu recurs în anulare în scopul reparării erorilor de drept comise la judecarea cauzei, în cazul în care un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente a afectat hotărârea atacată, inclusiv când Curtea Europeană a Drepturilor Omului informează Guvernul Republicii Moldova despre depunerea cererii, iar alin. (2) al aceluiași articol, prevede că, recursul în anulare este inadmisibil dacă nu se întemeiază pe temeiurile prevăzute în prezentul articol sau este declarat repetat.*

În sensul art. 6 pct. 44) Cod de procedură penală, viciul fundamental în cadrul procedurii precedente, care a afectat hotărârea pronunțată, reprezintă încălcare esențială a drepturilor și libertăților garantate de Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului și a Libertăților Fundamentale, de alte tratate internaționale, de Constituția Republicii Moldova și de alte legi naționale.

Astfel, una dintre cerințele primordiale pentru declararea recursului în anulare este motivarea acestuia din punct de vedere al prezenței erorii de drept comise în cadrul procedurii precedente, care să cadă sub incidența noțiunii de viciu fundamental.

Potrivit art.456 alin. (1) Cod de procedură penală, în coroborare cu art. 432 alin.(2) pct. 4) Cod de procedură penală, completul de judecată decide inadmisibilitatea recursului în anulare, în cazul în care se constată că acesta este vădit neîntemeiat. Soluția prin care se dispune inadmisibilitatea recursului în anulare, din motiv că este vădit neîntemeiat, este precedată de verificarea temeiurilor de casare invocate de parte, în raport cu actele dosarului, drept urmare constatându-se că actul recurat este conform legii, fără a prezenta vreo carență de natură să-l afecteze și să genereze desființarea acestuia.

Prezintă relevanță și specificarea că, instanța de recurs în anulare la această etapă a procedurilor nu declanșează un control asupra fondului cauzei, nu dă o nouă apreciere probelor administrate și cercetate și nu verifică argumentele care nu au fost obiect de cercetare în cadrul etapelor precedente de judecare a cauzei, ci verifică dacă în hotărârile adoptate nu a fost admis vreun viciu fundamental de natură să determine casarea soluției devenite irevocabile, adoptate pe caz.

Așadar, analizând argumentele recursului în anulare declarat, prin prisma sensului atribuit de legislația procesuală penală a noțiunii de viciu fundamental, completul de judecată consideră că titularii cererii de recurs în anulare nu au adus argumente care s-ar încadra în acest concept și care ar afecta hotărârile atacate.

La caz, recurenții fac trimitere la prevederile art. 427 alin. (1) pct. 4) și 10) Cod de procedură penală, ce prezintă o procedură diferită de prezenta cauză, iar argumente invocate în recurs nu pot fi confirmate, or în materialele cauzei nu sunt cereri ce ar dovedi că inculpatul nu a putut să se prezinte sau eventualele pretenții privind martorii.

Completul de judecată reține că, instanța de recurs a respectat normele procesuale, a verificat complet, sub toate aspectele și în mod obiectiv circumstanțele cauzei, a dat probelor administrate o apreciere legală din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității lor, corect concluzionând în privința vinovăției lui Arnaut Matvei, și just fiind încadrate acțiunile acestuia în baza art. 264¹ alin. (3) Cod penal.

Astfel, completul de judecată menționează faptul că principiul securității raporturilor juridice, consfințit în art.6 din Convenție, cere inter alia ca, atunci când instanțele judecătorești dau o apreciere finală unei chestiuni, constatarea lor să nu mai poată fi pusă în discuție (*hotărârea Roșca vs Republica Moldova nr. 6267/02, § 24, din 22 martie 2005; Mitropolia Basarabiei și Parohia Nașterea Maicii Domnului vs Republica Moldova, nr. 65637/10, din 01 octombrie 2019*), iar potrivit dispozițiilor art. 4§2 din Protocolul 7 CEDO, redeschiderea procesului, conform legii și procedurii penale a statului respectiv, poate fi efectuată, dacă fapte noi ori recent descoperite sau un viciu fundamental în cadrul procedurii precedente sunt de natură să afecteze hotărârea pronunțată.

Prin urmare, hotărârea contestată nu este afectată de un careva viciu fundamental, fiind în conformitate cu prevederile legale și această hotărâre judecătorească rămasă definitivă și irevocabilă capătă putere de lucru judecat, ce produce o cauză de împiedicare a pornirii, continuării, judecării cauzei penale ori redeschiderii acesteia.

Așadar, completul de judecată conchide că, la examinarea prezentului recurs în anulare, nu s-au constatat erori de drept comise de către instanța de recurs, ce ar indica la prezența unui viciu fundamental în cauză care ar afecta hotărârea irevocabilă, iar existența unei alte păreri a apărării asupra procedurii de examinare a cauzei, nu poate servi temei pentru reexaminarea cazului.

În atare circumstanțe, completul de judecată decide inadmisibilitatea recursului în anulare, din motiv că este vădit neîntemeiat.

7. În conformitate cu prevederile art. 431 alin. (2), art. 432 alin. (2) pct. 4), art. 453, 456 Cod de procedură penală, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție,

DE C I D E :

Inadmisibilitatea recursului în anulare declarat de către avocatul Bantîș Victor în comun cu condamnatul, împotriva deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 21 iunie 2022, în cauza penală în privința lui *Arnaut Matvei*, ca fiind vădit neîntemeiat.

Decizia este irevocabilă.

Președinte:

Țurcan Anatolie

Judecători:

Talpă Boris

Eremciuc Ghenadie